

Transportpolitiska mål

God tillgänglighet och rörelsefrihet kan ses som ett övergripande mål för barnens välfärd och livskvalitet. Barnen ska på egen hand kunna ta sig till sina målpunkter som skola, fritidsaktiviteter och kamrater utan att utsätta sig för olycks- och hälsorisker och utan att de känner sig rädda eller måste färdas långa omvägar.

En säker och utvecklande uppväxtmiljö har stor betydelse för barns hälsa och liv. Om den har stora brister och faror drabbas barnen genom olycks- och hälsorisker, och genom att föräldrarna alltid måste skjutsa barnen till skolan och andra målpunkter på grund av en farlig miljö.

Den snabbt ökande motortrafiken och utbyggnaden av trafiknätet har medfört ökade risker och problem för barnen i deras livssituation och närmiljö. Den ökade rörlighet som personbilen skapat har påverkat bebyggelsen i de svenska tätorterna. Vid planering av bostadsområden och serviceområden har man i stor utsträckning räknat med bilen som transportmedel. Sedan 1970 har antalet personbilar i Sverige ökat med 84 procent.

De flesta barn bor i trafikintensiva tätorter. Nya bostäder byggs genom förtätning av redan befintliga bostadsområden, vilket minskat de fria ytorna och ökar trafiken. De barn som bor på landsbygden har ofta fått längre och mer

trafikerade vägar till skolan på grund av att mindre skolor lagts ner. Barns möjligheter att kunna röra sig fritt och utforska sitt närsamhälle är ingen självklarhet. Bilismens utveckling har medfört stora risker för barns och ungdomars hälsa. Den har bidragit till att minska barns rörelsefrihet. Enligt regeringen har det moderna samhället begränsat barnens ytor för lek.

Moderna transporter (*Prop. 2005/06:160*) anger att barn och ungdomar bör ges särskild uppmärksamhet. Trafikmiljön ska uppfattas som trygg och säker av såväl barn och ungdomar som vuxna. Barn och ungdomar i skolåldern bör i stor utsträckning kunna förflytta sig på egen hand utan att vara beroende

av att vuxna följer eller skjutsar dem. Barns trafiksäkerhet och barns skolvägar anges vara viktiga områden att förbättra.

FRAMTIDENS TRANSPORTER

Mål för framtidens resor och transporter (*Prop. 2008/09:93*) anger att transportsystemet ska utformas så att barns rörelsefrihet ökar. Det innebär att barns möjligheter att själva kunna använda transportsystemet och vistas i trafikmiljöer på ett säkert sätt måste förbättras. Det krävs ett systematiskt arbete för att anpassa trafiken och trafikmiljön för barn som oskyddade trafikanter. Transportpolitiken, tillsammans med den fysiska planeringen, ska främja såväl tillgänglighet som ökad säkerhet och hälsa.

Det finns relativt god kunskap kring barn i vägtrafiken. För barntrafiken finns kunskap kring dödsolyckor, men övrig kunskap är knapphändig. För barns

situation i luft- och sjötrafiken är kunskaperna nära obefintliga. Barns rörelsefrihet har minskat över tid både i Sverige och internationellt. Det finns flera förklaringar; föräldrars bedömning av barns möjlighet att hantera trafiken har förändrats över tid. Även barns fritidsvanor har förändrats, datoranvändningen har ökat markant det senaste decenniet. En mängd åtgärder har vidtagits, både vad gäller åtgärder i trafikmiljön och för det personliga skyddet, exempelvis hjälmlag.

En av förklaringarna till att antalet dödade barn har minskat så kraftigt som oskyddade trafikanter är förutom åtgärder i trafikmiljön att barns rörelsefrihet har minskat. Enligt nuvarande transportpolitiska mål krävs ett systematiskt arbete som anpassar trafiken och trafikmiljöer till barns förutsättningar och förmåga att förflytta sig som oskyddad trafikant.

FÖRBÄTTRAD TRAFIKSÄKERHET

Regeringen önskar särskilt framhålla betydelsen av det lokala trafiksäkerhetsarbetet där kommunernas insatser för en säkrare trafik spänner över flera områden. Regeringen exemplifierar några områden, bland annat cykelvägar, åtgärder för säkrare gång- och cykelpassager och skolvägar, införande av 30-områden samt trafiksäkerhetskrav vid upphandling av fordon, resor och transporter. Särskilt bör åtgärder som syftar till att förbättra barns trafiksäkerhet prioriteras.

Avsnittet Barns skolvägar (*Prop 2008/09:60*) behandlar till stor del åtgärder för att öka säkerheten vid skolskjutsning, men även vikten av infrastrukturåtgärder för att öka antalet trafiksäkra skolvägar för barn som oskyddade trafikanter. Ökad cykelhjälmsanvändning och information för att öka andel barn som har rätt skyddsutrustning i bil är områden som också behöver utvecklas enligt propositionen. Att öka barns inflytande i samhällsplaneringsfrågor samt att utveckla barnkonsekvensanalyser är viktiga områden för implementering av barnkonventionen.

INFRASTRUKTUR FÖR HÅLLBAR TILLVÄXT

Infrastrukturpropositionen (*prop 2008/09:35*) anger att Vägverkets åtgärdsplanering ska innehålla en analys av fördelningseffekter för barn. Propositionen anger vidare att cykeln är ett viktigt transportmedel för barn och ungdomar och åtgärder för ökad cykling är därför ett viktigt bidrag till att uppnå målet om att öka andelen barn och unga som på egen hand kan utnyttja vägtransportsystemet. Barns behov av säkerhet och tillgänglighet ska beaktas. Vägverket anger i inriktningsunderlaget till infrastrukturpropositionen att arbetet med barns skolvägar föreslås bli prioriterat.

När det gäller barnens förflyttningar ligger betoningen i trafikplaneringen på barnens resor till skola, förskola och fritidshem. Att en stor del av barnens förflyttningar sker under fritiden och inte leder från hemmet till skolan beaktas sällan och behöver därför få ökad uppmärksamhet. Ett framtida utvecklingsområde bör därför vara barns fritidsvägar då få undersökningar belyser de problem barn har för att på egen hand kunna ta sig till olika fritidsverksamheter.